

2020-06-03

Yttrande till ärende Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

Yttrandet

Mäns våld mot kvinnor är en av vår tids största jämställdhetsutmaningar. Det dödliga våldet som män utövar mot kvinnor minskar inte utan ökar. Varje fall är en tragedi och stora ansträngningar är nödvändiga för att våldet helt ska upphöra. Vi kan aldrig ge oss med mindre. Vi socialdemokrater välkomnar FI:s initiativ till att uppmärksamma frågan och delar fullt ut åsikten att vi måste växla upp arbetet med mäns våld mot kvinnor.

Motionärerna föreslår att en haverikommission ska utreda varje fall av våld med dödlig utgång som utövas av män mot kvinnor. Vi konstaterar, i enlighet med flera av remissinstanserna som svarat på motionen, att detta uppdrag åligger socialstyrelsen som har regeringens uppdrag att regelbundet utreda fall då ett barn eller en vuxen har skadats eller avlidit, med anledning av ett brott som begåtts av en närstående och där det har funnits ett skyddsbehov. Lagen som uppdraget lutar sig på möjliggör att socialstyrelsen kan samla in uppgifter och analysera fallen. Det skulle inte vara möjligt för staden att arbeta på samma sätt.

Stadsrevisionens granskning kring stadens arbete med våld i nära relationer som presenterades år 2018 fann brister i hur staden arbetar med frågan. Det gjorde också uppföljningen av stadens plan för våld i nära relationer 2014–2018.

Social resursnämnd gav, på initiativ av socialdemokraterna och de rödgröna i nämnden, i samband med stadsrevisionens granskning förvaltningsdirektören i uppdrag att genomföra en kartläggning hur arbetet med personer som utsatts för våld i nära relationer ser ut i samtliga stadsdelar samt komma med förslag på vilka åtgärder som behövs för att komma tillrätta med de brister som framkommer i granskningen. Kartläggningen presenterades för socialresursnämnd i slutet på maj i år. Vi har inväntat denna för bättre kunna ta ställning till aktuell motion.

Kartläggningen visar att det finns kunskap och kompetens inom staden och att det även finns resurser till stöd för våldsutsatta. De särskilda utvecklingsområden som dock har uppmärksammat handlar om organisering, ledning och styrning, arbete med att upptäcka våld i nära relationer samt att utreda och ge skydd till våldsutsatta. Det är av största vikt att staden tar tillvara de rekommendationer som redovisningen och inkluderar dessa i det fortsatta arbetet.

Staden plan för våld i nära relationer ska uppdateras och presenteras, i ett första skede för socialresursnämnd, under hösten. Vi socialdemokrater anser att det är med utgångspunkt från planen som man bör arbeta vidare med frågan. Att tillsätta en kommission, likt Amandakommissionen, i dagsläget tycker vi är att föregå arbete med planen. Slutsatserna som dragits av stadsrevisionens redovisning, kartläggningen av stadsdelarnas arbete samt Amandakommissionen ska istället inkluderas i den nya planen. Vi kommer noga bevaka att så sker när det uppdaterade planen för våld i nära relationer kommer upp i kommunstyrelsen och försäkra oss om att planen ger de verktyg som är nödvändiga för att staden ska kunna arbeta vidare med frågan på bästa sätt.

Yrkande (M, L, C)
Särskilt yttrande (KD)

Datum (2020-05-15) Ärende 3.4

Yrkande angående – Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Avslå motionen

Yrkandet

Vi delar helt motionärens uppfattning att mäns våld mot kvinnor är ett stort samhälleligt misslyckande. Att en person som man tror älskar en, istället orsakar en stor skada är en enorm frihetsinskränkning och detta måste bekämpas med full kraft. Motionärerna vill att Göteborg inrättar en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor. Vi i Alliansen förstår andemeningen och delar engagemanget i frågan, men just det här förslaget är inte möjligt att genomföra.

Precis som flera remissinstanser påpekar, så är det Socialstyrelsen som har ett regeringsuppdrag att genomföra utredningar av dödsfall eller grova former av våld i nära relationer. Därigenom varken kan eller får Göteborg genomföra just den här uppdraget i enlighet med kommunallagens regler om den kommunala kompetensen. Kommunen har heller inte något lagstöd för att kunna inhämta nödvändig information från polis och sjukvård. Från Alliansens sida vill vi lyfta fram den granskning som Stadsrevisionen gjorde 2018 över stadens arbete mot våld i nära relationer, som vi menar tangerar motionärernas intentioner. Stadsrevisionen granskade då huruvida stadens arbete mot våld i nära relation fungerar ändamålsenligt, det vill säga i enlighet med krav och mål som gäller för verksamheten enligt lagar, föreskrifter och riktlinjer. Granskningen genomfördes med hjälp av intervjuer, dokumentgranskning samt ärendegranskning. Amandakommissionen som har granskat stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck kan sägas komplettera den här granskningen.

Stadsrevisionens granskning över stadens arbete mot våld i nära relationer samt uppföljningen av Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014–2018 fann brister i stadens arbete som har tagits omhand för att förbättra stadens arbete mot våld i nära relationer. Just nu bearbetas Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2020–2023 för att fortsätta och utveckla stadens arbete mot våld i nära relationer. Förslaget till ny plan kommer tillbaka till Social resursnämnd i oktober, därefter går planen vidare för behandling i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Yttrande

Demokraterna

2020-05-19

Ärende nr 3.4

Yttrande angående motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

Yttrandet

Mäns våld mot kvinnor samt våld i nära relationer är vid sidan av skadan för de utsatta också ett mycket stort samhällsproblem och ett samhälleligt misslyckande.

Som flera remissinstanser påpekar så har Socialstyrelsen till uppdrag att utreda varje fall av dödligt våld i nära relationer, när det funnits ett skyddsbehov. Uppdraget innefattar även det försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp av en närstående.

Det finns också andra särskilt sårbara grupper som löper ökad risk för våldsutsatthet exempelvis personer med funktionsnedsättning och personer med normbrytande könsuttryck eller sexualitet. Därför är det viktigt att ha ett systematiskt arbete som fångar alla situationer av våld eller förtryck.

Socialstyrelsens publicerade analys av brister och förslag till åtgärder kan utgöra en viktig kunskapskälla för kommuner och andra samhällsaktörer i arbetet mot våld mot barn och vuxna. Det genomförs även en utredning som initierats av Social resursförvaltning till stadsdelsförvaltningarna som kommer att ge en bild över hur arbetet ser ut i staden. Detta sammantaget med förslag på åtgärder är redan igång och vi kommer i olika politiska sammanhang få ta del av det arbetet.

Med hänvisning till juridiska rekommendationer utifrån gällande lagstiftning och till befintligt nationellt och lokalt arbete och samarbete inom området avstyrker vi att inrätta en haverikommission.

Vi delar motionens intentioner och ser fram emot en uppdaterad, vässad plan som tagit sig an riktlinjer från Socialstyrelsen och från Social resursförvaltnings egen utredning.

Inget våld eller förtryck i någon form hör samman med det Göteborg vi vill leva i.

Yrkande
2020-05-14

Miljöpartiet, Vänsterpartiet

Ärende nr 3.4

Yrkande angående – Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att med Amandakommisionen som förebild tillsätta och samordna en kommission i syftet att säkerställa att Göteborgs stad i framtiden inte brister i sitt arbete mot mäns våld mot kvinnor.
2. Motionen avslås

Yrkandet

Vi rödgrönrosa partier välkomnar förslag för att stärka det offentliga arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Som motionen tar upp så är mäns våld mot kvinnor ett av de största säkerhetsproblemen i Göteborgs stad och trots att många insatser görs går utvecklingen åt fel håll. Det dödliga våldet mot kvinnor minskar inte, det ökar. Motionen tar upp Amandakommisionen mot hedersrelaterat våld och förtryck som en förlaga för granskning av verksamhet. Den har lett till politisk handling i staden. Genom att identifiera brister och komma med generella rekommendationer både kring arbetssätt och resurssättning så verkar kommunstyrelsen nu antligen besluta att stadsledningskontoret ska ta med rekommendationer för stärkt arbete i budgetberedning.

Stadsrevisionen gjorde en granskning av stadens arbete mot våld i nära relationer 2018, som i likhet med denna motions förslag utgick från ärenden rörande våld. Till skillnad från det som motionen föreslår utgick revisionen från stadens eget arbete, och undersökte inte samverkan med andra berörda myndigheter och aktörer. Trots identifierade brister och skarp kritik så ledde den granskningen inte till ökad resurssättning eller höjning av ambitionsnivå i arbete mot mäns våld mot kvinnor.

Vi rödgrönrosa anser att motionens intentioner bäst tillvaratas genom att tillsätta en kommission på det beprövade sätt som Amandakommisionen agerade, med ett utökat uppdrag att inhämta kunskap och föra dialog med t.ex. civilsamhällets aktörer, Länsstyrelsen, Polisen, Socialstyrelsen och andra instanser.

Yrkande
2020-05-13

Ärende nr 3.4

Yrkande angående – Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Motionen avstyrkes

Yrkandet

Att utreda och förebygga brott där kvinnor avlider till följd av våld är en uppgift för polisen samt för Socialstyrelsen i vars uppdrag ingår att kartlägga varje enskilt dödsfall för att identifiera systemfel i samhällets skyddsnät. Syftet är att få ett underlag för förslag till åtgärder som förebygger att kvinnor och män utsätts för dödligt våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående. Detta täcker behovet av en ”kommunal haverikommission kring mäns våld mot kvinnor”.

Socialstyrelsen har enligt lag (SFS 2007:606) regeringens uppdrag att regelbundet utreda vissa fall då ett barn eller en vuxen har skadats eller avlidit, med anledning av ett brott som begåtts av en närstående och där det har funnits ett skyddsbehov. Lagen gör att Socialstyrelsen kan samla in uppgifter och analysera dessa fall. En lokal haverikommission gällande mäns våld mot kvinnor skulle stå i strid med kompetensreglerna i kommunallagen. Amandakommissionens uppdrag skiljer sig avsevärt från den kommission som motionen föreslår att inrätta och kan inte användas som mall för det här uppdraget.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-04-15

Diarienummer 1361/19

Handläggare

Lena Hasselgren

Telefon: 031-368 03 18

E-post: lena.hasselgren@stadshuset.goteborg.se

Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

Motionen

Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) föreslår att kommunfullmäktige beslutar om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt våld och grovt våld mot kvinnor i Göteborg. Det dödliga våldet i parrelationer där kvinnor är offer har ökat sedan år 2017. I Göteborgsområdet dödades under år 2018 fyra kvinnor av män de hade eller hade haft en relation till. Med fokus på samhällets ansvar och möjligheter att förebygga liknande brott föreslås en kommission liknande *Amandakommissionen* med uppdrag att utreda vad som föregått våldet när det gäller kvinnornas livssituation som tillgång på bostad och möjlighet att leva ett liv utan trakasserier. Kommissionen bör också få i uppdrag att utreda gärningsmännens bana till brottet till exempel interventioner som gjorts, vilka varningssignaler som uppfattats eller inte uppfattats. Haverikommissionen ska bidra till förståelsen av hur samverkan mellan polis, socialtjänst, sjukvård och andra samhällsinstanser fungerar och vad som behövs för utsatta kvinnor. Göteborgs Stad föreslås ta initiativ till en sådan kommission och bjuda in andra aktörer att delta.

Remissinstanser – beredning av motionen

Motionen har remitterats för yttrande till stadsdelsnämnderna Östra Göteborg, Västra Hisingen, Lundby samt social resursnämnd. Remissinstansernas svar är sammanställda i nedanstående tabell.

Remissinstans	Beslut	Kommentar
SDN Östra Göteborg	Avstyrker	Att utreda och förebygga brott där kvinnor avlider till följd av våld är en uppgift för polisen samt för Socialstyrelsen i vars uppdrag ingår att kartlägga varje enskilt dödsfall för att identifiera systemfel i samhällets skyddsnät. Syftet är att få ett underlag för förslag till åtgärder som förebygger att kvinnor och män utsätts för dödligt våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående. Detta ersätter behovet av en kommunal haverikommission.
SDN Västra Hisingen	Avstyrker	-

Remissinstans	Beslut	Kommentar
SDN Lundby	Avstyrker	Att utreda och förebygga brott när kvinnor avlidit till följd av våld, är en uppgift för polisen samt för socialstyrelsen enligt lagstiftning SFS 2007:606. Det skulle stå i strid med kompetensreglerna i kommunallagen, 2 kap. 2 §, och det saknas stöd i lagen för kommunen att inhämta uppgifter från polis eller sjukvård.
Social resursnämnd	Avstyrker	Socialstyrelsen har enligt lag (SFS 2007:606) regeringens uppdrag att regelbundet utreda vissa fall då ett barn eller en vuxen har skadats eller avlidit, med anledning av ett brott som begåtts av en närstående och där det har funnits ett skyddsbehov. Lagen gör att Socialstyrelsen kan samla in uppgifter och analysera dessa fall. En lokal haverikommission gällande mäns våld mot kvinnor skulle stå i strid med kompetensreglerna i kommunallagen. Amandakommissionens uppdrag skiljer sig avsevärt från den kommission som motionen föreslår att inrätta och kan inte användas som mall för det här uppdraget.

Bedömning ur ekonomisk och ekologisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att en haverikommission ligger utanför den kommunala kompetensen och avstår från att göra en ekonomisk bedömning. Stadsledningskontoret inte har funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Att leva fri från våld är en mänsklig rättighet. Våldet är ett allvarligt samhällsproblem. Ett stort antal kvinnor och barn lever med våld och förtryck. Det finns också andra särskilt sårbara grupper som löper ökad risk för våldsutsatthet exempelvis personer med funktionsnedsättning och personer med normbrytande könsuttryck eller sexualitet.

Socialstyrelsen konstaterar efter tio års utredningar av vissa skador och dödsfall enligt lagen (2007:606) att i de fall som rör barn har orosanmälningar inkommit till socialtjänsten i 40 procent av fallen och att utredning inleddes i 50 procent av dessa. Gärningsperson när det gäller barn är i 45 procent av fallen far eller styvfar och i 20 procent av fallen den biologiska modern. När det gäller vuxna var 95 procent av brottsoffren kvinnor. Gärningspersonen i 98 procent av fallen var män varav 85 procent en partner eller tidigare partner. Socialstyrelsens publicerade analys av brister och förslag till åtgärder kan utgöra en viktig kunskapskälla för kommuner och andra samhällsaktörer i arbetet mot våld mot barn och vuxna.

Lisbeth Nilsson

Eva Hessman

Direktör Vårld och Utbildning

Stadsdirektör

Bilagor

1. Motionen
2. Stadsdelsnämnd Östra Göteborgs handlingar
3. Stadsdelsnämnd Västra Hisingens handlingar
4. Stadsdelsnämnd Lundbys handlingar
5. Social resursnämnds handlingar

Handling 2019 nr 247

Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

Under det senaste året har antalet kvinnor som mördats av en närstående ökat lavinartat. Under år 2018 mördades 22 kvinnor i Sverige av en man de var eller varit i en relation med. Jämfört med år 2017 är det 15 fler fall av dödligt våld i en parrelation, och även en större andel av det dödliga våldet totalt. Det är en tydlig signal om att samhällets ansträngningar är otillräckliga. I Göteborgsområdet dödades 4 kvinnor förra året av män som de har, eller haft, en relation till.

Varje kvinna som dör till följd av våldet är ett samhälleligt misslyckande. Men också de som utsätts för våld. Kvinnor som dödas av en man de har eller har haft en relation till har ofta varit utsatt för våld tidigare och sökt samhällets hjälp på olika sätt. Männerna kan också ofta varit i tidigare kontakt med polis, vård, socialtjänst eller liknande.

Precis som utredningar tillsätts när det förekommer större olyckor inom exempelvis vägtrafiken, bränder, ras och farliga utsläpp med mera borde samhället ta ett helhetsansvar för att utreda vad som fallerat när en kvinnor dör av våld i nära relation, eller utsätts för grovt våld. Det räcker inte med att enskilda gärningspersoner i bästa fall döms i domstol, utan samhället som helhet måste agera för att dra lärdomar av vad som hänt för att bättre förebygga framtida dödsfall.

Vi har i Göteborg tillsatt den så kallade "*Amandakommissionen*" i syfte att identifiera rutiner som brister kring stadens arbete kring hedersrelaterat våld och förtryck, så att staden kan stärka sitt arbete. Det är ett väldigt angeläget arbete, och vi anser att en denna kommissions arbetssätt även skulle fungera som mall för den vidare perspektivet kring mäns våld mot kvinnor.

Feministiskt initiativ vill att Göteborg stad tar initiativ till en haverikommission med uppdrag att utreda vad som föregått dödligt våld och grovt våld mot kvinnor. Syftet är att förebygga våldet, och föreslå förbättringar för att stoppa mäns våld mot kvinnor. En haverikommission behövs för att se hur samverkan mellan polis, socialtjänst, sjukvård och andra samhällsinsatser fungerar och vilka insatser som behövs för kvinnor som är utsatta för hot, våld och trakasserier. Då frågan ligger närmast kommunal kompetens då det rör både sociala frågor, folkhälsa och befolkningsansvar så är det lämpligt att just

Göteborg stad tar initiativ till en sådan haverikommission, och bjuder in andra aktörer att delta.

En haverikommission bör inte fokusera enbart på slutet av processen kring våldet, utan ta ett helhetsgrepp när det gäller de våldsutsatta kvinnornas tidigare livssituation, t.ex. tillgång till bostad och möjligheter till att leva ett liv utan trakasserier. Men även inrikta sig på att gärningsmännens bana till brotten, t.ex. vilka försök till interventioner som skett, vilka varningssignaler som uppfattats alternativt ej uppfattats.

Fokus i en haverikommission bör ligga på samhällets ansvar och möjligheter att förebygga liknande brott framöver.

Kommunfullmäktige föreslås besluta:

Att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt våld och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs stad.

Stina Svensson (FI)

Teysir Subhi (FI)

Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

§ 91, N132-0972/19

Ärendet

En motion har inlämnats till Kommunfullmäktige av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor.

Kommunstyrelsen har skickat motionen på remiss till Social resursnämnd samt till stadsdelsnämnderna i Lundby, Västra Hisingen och Östra Göteborg. Yttrandet ska vara nämndbehandlat och skickas till Stadsledningskontoret senast den 20 mars 2020.

Förlängd svarstid har beviljats till den 25 mars.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2020-01-14.

Yrkande

Lennart Hansson (FI) yrkar bifall till motionens intentioner och avslag på förvaltningens förslag.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på förvaltningens förslag och Lennart Hanssons yrkande och finner att stadsdelsnämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Beslut

1. Stadsdelsnämnden Östra Göteborg avstyrker motionen om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor, med hänvisning till juridiska rekommendationer utifrån gällande lagstiftning och till befintligt nationellt och lokalt arbete och samarbete inom området.
2. Stadsdelsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Reservation

Lennart Hansson (FI) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Expedieras

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2020-03-24

Vid protokollet

Sekreterare

Annika Funkqvist

Ordförande

Peter Mattiasson

Justerande

Stina Sewén

Vid protokollet

Rätt utdraget intygar i tjänsten

Annika Funkqvist

Joakim Barkström

Registrator

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-01-14

Diarienummer N132-0972/19

Handläggare

Caroline Forssbaeck, Sofi Tillberg

Telefon: 031-365 00 00

E-post: caroline.forssbaeck@ostra.goteborg.se,

sofi.tillberg@ostra.goteborg.se

Yttrande avseende Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Östra Göteborg avstyrker motionen om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor, med hänvisning till juridiska rekommendationer utifrån gällande lagstiftning och till befintligt nationellt och lokalt arbete och samarbete inom området.
2. Stadsdelsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Ärendet

En motion har inlämnats till Kommunfullmäktige av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor. Kommunstyrelsen har skickat ut motionen på remiss till Social resursnämnd samt till stadsdelsnämnderna i Lundby, Västra Hisingen och Östra Göteborg. Yttrandet ska vara nämndbehandlat och skickas till Stadsledningskontoret senast den 20 mars 2020. Förlängd svarstid har beviljats till den 25 mars.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden ska yttra sig om en motion som har inlämnats till Kommunfullmäktige av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) med ett förslag om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs Stad. Syftet är att förebygga våldet och föreslå förbättringar för att stoppa mäns våld mot kvinnor. Förvaltningen har undersökt motionens innehåll samt vilket arbete som sker idag gällande våld i nära relationer. Att utreda och förebygga brott där kvinnor avlider till följd av våld är en uppgift för polisen samt för Socialstyrelsen. I Socialstyrelsens uppdrag ingår att kartlägga varje enskilt dödsfall för att identifiera systemfel i samhällets skyddsnät. Syftet är att få ett underlag för förslag till åtgärder som förebygger att kvinnor och män utsätts för dödligt våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående. Alla som utsätts för våld eller kränkningar av olika slag har rätt att få stöd och hjälp av samhället. Detta regleras i socialtjänstlagen. I denna framgår också socialtjänstens särskilda ansvar för personer

som utsätts för våld i nära relationer, särskilt kvinnor och barn. Social resursnämnd har ett övergripande samordningsansvar i arbetet mot våld i nära relationer i Göteborgs Stad. Ansvar för arbetet mot våld i nära relationer ligger på respektive nämnd med socialtjänstens ansvar. Invånare har idag möjlighet att få rådgivning och söka skydd i kommunens befintliga verksamheter och socialtjänsten. Ibland kan socialtjänsten behöva samarbeta inom förvaltningen, eller med andra kommuner, myndigheter och ideella organisationer för att ge våldsutsatta det stöd och den hjälp som de behöver. Lagliga sekretessbestämmelser måste dock alltid respekteras. Utifrån förvaltningens bedömning av befintligt arbete i kommunen, andra samhällsaktörers arbete, samverkan inom området, samt de juridiska rekommendationerna, så föreslår förvaltningen att stadsdelsnämnden avstyrker motionen om att inrätta en haverikommission för att utreda dödligt och grovt våld mot kvinnor. Förvaltningen understryker dessutom vikten av att tillvarata andra samhällsaktörers utredningar, kartläggningar, analyser och rekommendationer i arbetet mot våld i nära relationer. Allt detta sammantaget anses ersätta behovet av en kommunal haverikommission.

Bakgrund

En motion har inlämnats till Kommunfullmäktige av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) med ett förslag om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt våld och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs Stad. Feministiskt initiativ vill att Göteborg stad tar initiativ till en haverikommission med uppdrag att utreda vad som föregått dödligt och grovt våld mot kvinnor. Syftet är att förebygga våldet, och föreslå förbättringar för att stoppa mäns våld mot kvinnor. Fokus i en haverikommission bör ligga på samhällets ansvar och möjligheter att förebygga liknande brott framöver. Enligt motionärerna behövs en haverikommission för att se hur samverkan mellan polis, socialtjänst, sjukvård och andra samhällsinsatser fungerar och vilka insatser som behövs för kvinnor som är utsatta för hot, våld och trakasserier. Motionärerna föreslår att Göteborgs stad tar initiativ till en sådan haverikommission, och bjuder in andra aktörer att delta. Den så kallade "Amandakommissionens" syfte och arbetssätt med att identifiera rutiner som brister kring stadens arbete kring hedersrelaterat våld och förtryck, föreslås kunna vara en mall även för arbetet med det vidare perspektivet kring mäns våld mot kvinnor.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förutom det mänskliga lidandet får våld i nära relationer mot kvinnor också samhällsekonomiska konsekvenser. År 2006 genomförde Socialstyrelsen en analys (Kostnader för våld mot kvinnor – en samhällsekonomisk analys) och uppskattade kostnaderna till omkring 3 miljarder kronor per år, där rättsväsendets kostnader står för den största delen men summan inkluderar även bland annat direkt sjukvård. Kostnader som inte var inkluderade var läkemedel, tandvård eller psykiatrisk vård (Socialstyrelsens handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer s. 15). Kostnader för psykiatri bedömdes dock vara omfattande då psykisk ohälsa ofta är en konsekvens av våldet för den utsatte, men också för anhöriga. Inte heller indirekta kostnader som nedsatt produktivitet, sjukfrånvaro och minskad arbetsförmåga var inräknade i analysen.

Den inkomna motionen innehåller inte någon ekonomisk bedömning eller kostnadsanalys för en haverikommission eller för arbetet med dess efterföljande rekommendationer. Den så kallade Amandakommissionens arbetsätt föreslås som mall, men detta arbetsätt eller dess finansiering beskrivs inte närmre.

Amandakommissionen

En eftersökning i stadsdelens diarium visar att Amandakommissionen är ett tillfälligt uppdrag och att ett uppdragsavtal har tecknats med två externa konsulter som ska utföra det uppdrag som Kommunstyrelsen har beslutat. I uppdragsavtalet framgår inte någon finansiering. Amandakommissionens syfte är att säkerställa att Göteborgs Stad i framtiden inte brister i sitt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck, och ska undersöka vilka brister Göteborgs Stad har i sitt arbete med frågan, baserat på en ärendegenomgång samt på intervjuer med yrkesverksamma inom socialtjänst, skola och strategiska funktioner. I uppdraget ingår att undersöka myndighetsutövning, lagstiftning, rutiner, ärendehantering, övergångar skola/socialtjänst, kunskap bland yrkesverksamma eller utsatta om var man vänder sig, samverkan och brister i samverkan mellan myndigheter, tidsaspekten i akuta ärenden, omvärldsbevakning, samverkan på nationellt plan, samt andra kommuners goda exempel på arbete inom området.

Förvaltningen anser att frågorna för Amandakommissionen är viktiga även för arbetet mot våld i nära relationer. Förvaltningen bedömer dock att liknande uppdrag redan finns inom befintligt arbete med frågan i staden. Det sker ett systematiskt kvalitetsarbete och egenkontroll när det gäller att undersöka myndighetsutövningen, brister i rutiner, kunskap bland yrkesverksamma och utsatta om var man vänder sig, samt samverkan mellan myndigheter och effektiviteten i denna samverkan. När det gäller uppdraget att utreda vad som föregått våldsbrotten så bedrivs detta arbete idag av polisen, samt av Socialstyrelsen som på en nationell nivå arbetar med att identifiera brister inom ramen för våld i nära relationer genom regelbundna händelseanalyser över dödsfallsutredningar.

Ett utökat uppdrag

Att inrätta en haverikommission med uppdrag att utreda vad som föregått brott och föreslå förebyggande insatser innebär ett utökat uppdrag för staden och därmed troligen ökade kostnader, åtminstone initialt. Om insatser identifieras som bidrar till att grovt och dödligt våld minskar så kan å andra sidan ekonomin påverkas gynnsamt på lång sikt, såväl för staden som för enskilda invånare. Om våld i nära relationer minskar så krävs mindre resurser i form av handläggning, samtalsstöd, behandling och skyddat boende från socialtjänstens sida. Även kostnader för insatser för barn som bevittnat våld i behov av insatser från socialtjänsten kan minska. Detta är dock ett mycket långsiktigt arbete och enligt NCK (Nationellt centrum för kvinnofrid) är det svårt att beräkna kostnader för våld generellt på grund av en rad av faktorer.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Våld i nära relationer är ett av de stora folkhälsoproblemen i vår tid. Mäns våld mot kvinnor definieras specifikt av Världshälsoorganisationen (WHO) som ett utbrett folkhälsoproblem och en kränkning av de mänskliga rättigheterna. Våldet påverkar alla delar av livet, såväl fysiskt som psykiskt och även möjligheter till bland annat självständighet och produktivitet.

Att mäta hur många som är utsatta för våld i Sverige genom att använda kriminalstatistik är inte möjligt, eftersom det bara visar anmälda händelser. Mörkertalet antas vara stort, och enligt Brottsförebyggande rådet (Brå) anmäls inte våldsbrott i samma utsträckning som exempelvis stöld. Sedan början av 2000-talet har dödligt våld mot kvinnor i nära relationer minskat med närmare 20 procent i Sverige. Sammanställningar från Brå visar att i genomsnitt 13 kvinnor har dödats i Sverige av en före detta eller nuvarande partner under perioden 2008–2013. Under 2018 dödades dock 22 kvinnor, vilket var en stor ökning jämfört med tidigare år. Brå betonar dock i en rapport att det inte är ovanligt att antalsmässigt små kategorier uppvisar ganska stora variationer från år till år (Dödligt våld i Sverige 1990–2017, Omfattning, utveckling och karaktär: BRÅ 2019).

Att arbeta grundligt, ihärdigt och ur alla aspekter med frågorna är centralt. Att se till den utsatta kvinnans situation och vilka konsekvenser våldet får är grundläggande, men också till andra som påverkas, inte minst eventuella barn i sammanhanget. Barn är en särskilt utsatt grupp, både utifrån att de själva kan bli direkt utsatta för våld av sina anhöriga och att de också kan uppleva våld i sin hemmiljö. Enligt Barnkonventionen har barnet rätt till skydd mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande (inklusive sexuella övergrepp) medan barnet är i föräldrarnas eller den ena förälderns, vårdnadshavares eller annan persons vård (artikel 19). Våldet kan medföra allvarliga och långvariga konsekvenser för barnets psykiska och fysiska hälsa. Utsatta barn har därutöver en ökad risk för fysisk och psykisk ohälsa som vuxna.

Att arbeta med gärningsmannen ur ett förebyggande perspektiv är något som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) belyst (Förändringsarbete med våldsutövande män, 2017), för att minska risken för att våld någonsin uppstår. Många gånger förekommer det psykisk ohälsa, beroende eller indikationer i beteende hos gärningsmannen som vid tidig upptäckt även kan förbättra livet för den personen och förhindra en våldsspiral.

Därutöver finns det grupper där det finns skäl att arbeta extra med frågorna på grund av särskild "utsatthet", brist på kompetens eller rutiner, exempelvis människor med funktionsnedsättning, äldre eller HBTQ-personer. Här kan det finnas behov av mer kunskap om både generella och riktade insatser.

Förvaltningens bedömning

Andra samhällsaktörer

Att utreda och förebygga brott där kvinnor avlider till följd av våld är en uppgift för polisen samt för Socialstyrelsen enligt "Lagen om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall (SFS 2007:606)". Sedan 2008 har Socialstyrelsen i uppdrag att utreda

fall när ett barn dödats med anledning av brott, och sedan 2012 även när en kvinna eller man dödats av en närstående eller före detta närstående. I uppdraget ingår att utifrån ett helhetsperspektiv kartlägga och analysera varje enskilt dödsfall för att identifiera systemfel i samhällets skyddsnet. Utredningsverksamheten ska granska vilken hjälp som kvinnan eller mannen har fått av samhället tidigare och vilka åtgärder som vidtagits, eller inte vidtagits, då de sökt stöd. Syftet är att få ett underlag för förslag till åtgärder som förebygger att kvinnor och män utsätts för dödligt våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående. Utredningsverksamheten överlämnar vartannat år en rapport till regeringen. (Publikation BRÅ, 2019).

Socialstyrelsens granskning från 2018 (Dödsfallsutredningar 2016–2017) visade att en förbättring gällande att tidigt upptäcka våld i nära relationer krävs. Granskningen visade att frågor om våld ställs inte i den utsträckning som skulle behövas trots kontakt med flera olika samhällsaktörer, där särskilt hälso- och sjukvård samt socialtjänst nämns. Det visade sig också att riskbedömningar när en kvinna söker hjälp för att hon utsatts för våld inte görs i tillräckligt hög grad, samt att det finns brister i samordningen mellan myndigheter. Därutöver konstaterades att vården missar att göra orosanmälningar för barn. Bristen i samordning har lett till att en plan för utökad samverkan för förbättrad upptäckt av våld i nära relationer upprättades 2019 mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket och Socialstyrelsen.

Kartläggningar kring förebyggande insatser genomförs även av Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Folkhälsomyndigheten. I Jämställdhetsmyndighetens uppdrag ingår bland annat att främja utvecklingen av förebyggande insatser mot mäns våld mot kvinnor inkluderat våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Förvaltningen bedömer att uppdraget för en haverikommission att utreda våldsbrott och utveckla det förebyggande arbetet redan åligger andra samhällsaktörer, men att denna kunskap och erfarenhet måste tillvaratas av kommunen, exempelvis av Dialoga, Göteborgs Stads kompetenscentrum gällande våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.

Kommunala aktörer

Alla som utsätts för våld eller kränkningar av olika slag har rätt att få stöd och hjälp av samhället. Detta regleras i socialtjänstlagen. I lagen framgår socialtjänstens särskilda ansvar för personer som utsätts för våld i nära relationer, särskilt för kvinnor då det anses vara ett större samhällsproblem än motsvarande våld mot män, samt för barn som bevittnar detta. Våld mot kvinnor inom familjen utövas ofta systematiskt och under en lång tid (prop. 2006/07:38 sidan 32), därför är det viktigt att våldet upptäcks tidigt. Ansvaret regleras vidare i framför allt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (SOSFS 2014:4) med tillhörande handbok.

Alla brottsoffers situation och behov av stöd och hjälp ser inte likadant ut och därför varierar socialtjänstens insatser. Utvärderingar och forskning visar också att omfattningen av stödet varierar. I Socialstyrelsens föreskrifter framgår det att socialnämnden ska erbjuda våldsutsatta stöd och hjälp (7 kapitlet 1 §), skyddat boende,

ekonomiskt bistånd, förmedling av kontakt med frivilligorganisationer och andra aktörer, hjälp vid kontakt med hälso- och sjukvården och andra myndigheter etcetera.

I lagtexten betonas att socialnämnden har ett ansvar för att ge extra stöd och hjälp till barn som har utsatts för brott och barn som bevittnat våld av eller mot närstående (5 kapitlet 11 § tredje och fjärde stycket). Detta inkluderar att myndigheter vars verksamhet rör barn och unga har en skyldighet att anmäla till socialnämnden om de får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa (14 kapitlet 1 § första stycket SoL). Socialnämnden ska därutöver erbjuda våldsutsatta barn eller barn som bevittnat våld olika behovsanpassade insatser i form av skydd, råd och stöd samt vård och behandling (7 kapitlet 3 § SOSFS 2014:4).

En förutsättning för att socialtjänsten ska kunna erbjuda rätt typ av stöd och hjälp till den som har utsatts för våld är att våldsutsattheten upptäcks. Det är dock inte alltid den syns och därför är det viktigt att vara uppmärksam på signaler och tecken på att någon är utsatt för våld. Våldsutsatta söker till exempel ofta hälso- och sjukvård för diffusa symtom som kan ha orsakats av våldet, men de berättar sällan om vad som har hänt. Många våldsutsatta söker sig även till socialtjänsten för att få akut stöd och hjälp med till exempel en ansökan om ekonomiskt bistånd eller andra stödinsatser utan att berätta om våldet de har blivit utsatta för (Socialstyrelsens handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer, sidan 32).

Socialtjänsten får inte, med undantag för särskilt allvarliga brott, göra en polisanmälan om den våldsutsatta inte samtycker till det. De kan däremot bistå med information om hur en anmälan går till och vilka möjligheter det finns att få skydd och ansöka om kontaktförbud (tidigare besöksförbud). Socialtjänsten har tystnadsplikt som får brytas om den som ärendet berör samtycker till det. Sekretessen kan även brytas om den enskilde har varit utsatt för sådant våld att det kan leda till ett fängelsestraff på minst ett år för förövaren (NCK, Socialtjänstens insatser).

Ibland kan socialtjänsten behöva samarbeta inom förvaltningen, eller med andra kommuner, myndigheter och ideella organisationer för att ge våldsutsatta det stöd och den hjälp som de behöver. Samverkansansvaret framgår av 3 kapitlet 5 § SoL och i 5 kapitlet 1 a § SoL när det gäller barn och unga. Trots skyldigheten att samverka måste dock sekretessbestämmelserna enligt offentlighets- och sekretesslagen (OSL) och tystnadsplikten enligt 15 kapitlet 1 § SoL respekteras.

Varje år genomförs enkätundersökningen ”Öppna jämförelser” av Socialstyrelsen och SKR om bland annat kommunernas stöd till brottsoffer. Svaren belyser olika aspekter av kvalitet, resultat och effektivitet inom socialtjänstens områden. Jämförelserna fokuserar framför allt på stöd till kvinnor och män som är utsatta för våld av närstående, men även barn som bevittnat eller utsatts för våld av närstående. Resultaten för 2019 visade bland annat att drygt nio av tio kommuner uppger att de har genomfört utbildning för handläggare om våld i nära relationer under det senaste året.

Utifrån ett folkhälsoperspektiv är det förebyggande och främjande perspektivet centralt, där man fokuserar på skyddsfaktorer såväl som riskfaktorer gällande våld, på ett strukturellt respektive individuellt plan. Det kan vara förebyggande arbete med barn

som befinner sig i hem där det finns risk för våld, hälsofrämjande arenor så som elevhälsa, ungdomsmottagningar, skola, samt arbete med dem som befinner sig i riskzon för att utöva våld. Studier inom folkhälsan har visat att ett våldsamt beteende liksom konsekvenser för den som utsätts är ojämnt fördelade baserat på faktorer såsom inkomst, utbildning, kön och funktionsnedsättning. Detta innebär att ett fokus på jämlikhet i hälsa bör vara centralt i genomförande och uppföljning.

Arbete mot våld i nära relationer i Göteborgs Stad

Social resursnämnd har ett övergripande samordningsansvar i arbetet mot våld i nära relationer i Göteborgs Stad. Det innebär att förvaltningen stöttar chefer och medarbetare i staden i arbetet mot våld i nära relationer genom kompetenshöjande insatser, konsultationer och samordning. Social resursnämnd har också ansvar på området som bland annat handlar om att fatta beslut och genomföra insatser med stöd av socialtjänstlagen under jourtid, i väntan på att ordinarie stadsdelsnämnd kan ta över ärendet.

Ansvar för arbetet mot våld i nära relationer ligger på respektive nämnd med socialtjänstansvar. Varje nämnd ansvarar för att säkerställa kvaliteten genom att arbeta med insatser inom ramen för sitt kvalitetsledningssystem. Det innebär bland annat att tillämpa och utveckla rutiner för att uppmärksamma och åtgärda brister.

Kommunala verksamheter har möjlighet att få stöd och konsultation via Dialoga, Göteborgs Stads kompetenscentrum gällande våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Dialoga erbjuder bland annat kostnadsfria utbildningar till stadens verksamheter. Målet är att alla medarbetare ska ha en god kunskap om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, i syfte att alla som lever med våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld får hjälp, stöd och skydd utifrån sina individuella behov. Dialoga arbetar bland annat utifrån stadens folkhälsoprogram, stadens plan för jämställdhet samt planen mot våld i nära relationer (2014–2018, förlängd under 2019). Utöver Dialoga har verksamheterna även tillgång till stöd från Nationellt kompetensteam för hedersrelaterat våld och förtryck med Länsstyrelsen Östergötland som huvudman.

Invånare har idag möjlighet att få rådgivning och söka skydd i kommunens befintliga verksamheter och socialtjänsten. Via stadens familjerådgivning finns exempelvis Kriscentrum för kvinnor såväl som Kriscentrum för män där enskilda samtal erbjuds.

Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer har lett till ökad kunskap och medvetenhet i stadens verksamheter om problematiken. Bland annat visar en utvärdering av planen att kompetensen inom området breddats, även utanför socialtjänstens verksamhetsområde. Att fler ställer frågor om våld kan öka möjligheterna till att upptäcka och förebygga. Utvärderingen visar också på utvecklingsområden som att det finns skillnader i hur stadens verksamheter och nämnder följer upp arbetet mot våld i nära relationer och analyserar behoven. Därutöver har stöd och skydd till våldsutsatta utvecklats, exempelvis genom tillgång till temporärt och permanent boende för personer som lever med våld. Trots en utökning

av platser är det dock fortfarande svårt för våldsutsatta personer med psykisk sjukdom/funktionsnedsättning att få tillgång.

Samverkan och samarbete

Verksamheterna samverkar bland annat med polismyndigheten, åklagarmyndigheten och Västra Götalandsregionen i individärenden i syfte att ge samordnat stöd och insatser. Samverkan och informationsöverföring kräver dock samtycke från personen då samtliga aktörer är bundna av sekretessbestämmelser (med skyldigheten att anmäla brott som kan leda till fängelsestraff på minst ett år undantagen).

Förvaltningen bedömer att de behov som beskrivs i motionen kan tillgodoses genom stadens befintliga verksamheter, samverkansforum och samarbetsrutiner mellan verksamheter inom staden samt med övriga samhällsaktörer. Förvaltningen bedömer dock att det går att ytterligare förbättra och strukturera samverkan med berörda myndigheter på lokal nivå i syfte att ge enskilda personer mer samordnat stöd.

Organisation, ansvar och verksamhet i SDF Östra Göteborg

Samtliga enheter inom individ- och familjeomsorgen (IFO), med undantag från funktionshinderenheten, ansvarar för arbetet med våld i nära relationer (ViNR). Samtliga enheter och handläggare ansvarar för ett ärende där våld upptäcks till dess att "rätt" enhet tagit emot det, vilket styrs av vilka övriga behov den enskilde eller familjen har. Boende/vuxenenheten ansvarar initialt för att utreda och besluta i ärenden där en vuxen utsätts för våld, sedan överlämnas ärendet till den enhet som bäst kan möta de övriga behov som den enskilde har, såsom missbruk, ekonomi, funktionshinder etcetera. I flertalet ärenden som rör våld i nära relationer förekommer barn som antingen också utsätts för våld eller bevittnat våld. Mot bakgrund av detta kommer huvudansvaret för våld i nära relationer att flyttas från Boende/vuxenenheten till Barn- och familjeenheten 2.

Det finns rutiner för hur övriga verksamheter inom stadsdelsförvaltningen ska hantera och vidarebefordra ärenden som rör ViNR, antingen till Boende/vuxenenheten eller barn- och familjeenheten 2, samt om vem som har ansvar för att utreda och följa upp om det inkommer oro över att någon utsätts för våld och om man är äldre än 18 år önskar hjälp och stöd.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt för att öka kunskapen om våld i nära relationer i verksamheterna, bland annat genom Dialogas föreläsningar och arrangemang, årlig medverkan vid Orange Day (om avskaffandet av våld mot kvinnor), och APT-material (Arbetsplatsträff) till samtliga chefer. Samtliga medarbetare inom IFO har fått eller erbjuds utbildningen "Genom nya ögon att se med" samt i bedömningsmetoden FREDA.

FREDA är tre standardiserade bedömningsmetoder som har tagits fram av Socialstyrelsen och som är avsedda att användas inom socialtjänstens och andra verksamheters arbete med personer som utsätts för våld i nära relationer. Metoderna används för att upptäcka våld, att beskriva våldet, och att göra riskbedömning inom alla myndighetsutövande enheter i stadsdelen, liksom bedömningsmetoden PATRIARK som avser riskbedömning för hedersrelaterat våld.

Inom IFO arbetar Resursenheten 1 och Barn- och familjeenheten 1 med MPV (möta personer med våldsproblematik), en metod att använda vid barnutredningar som görs på grund av oro eller vetskap om våld, för att öka utsatta barns säkerhet och trygghet. För att socialtjänstens insatser med de barn som lever i våld ska bli tillräckliga behöver även den förälder involveras som har en våldsproblematik, oftast pappan. Inom IFO finns även ett så kallat PATRIARK-team, där en grupp erfarna 1:e socialsekreterare vägleder och stöttar medarbetare i riskbedömningar enligt Patriark, som avser ärenden rörande hedersrelaterat våld. Teamet har stående tider och finns tillgängliga vid behov. Därutöver finns ett så kallat "Resursteam heder" som stöttar samtliga verksamheter i stadsdelsförvaltningen. Det finns flera Resursteam i staden som träffas för erfarenhetsutbyte och samverkan.

Inom sektor Äldreomsorg samt hälso- och sjukvård bedrivs ett systematiskt arbete kring våld i nära relationer där ett inkluderande perspektiv och att främja likabehandling står i fokus. Det finns en lokal handlingsplan under åren 2017–2020 för personal inom sektorn med syfte att lyfta medvetenheten och det metodiska arbetet kring frågorna. Handlingsplanen utgör ett gemensamt planeringsunderlag för verksamheten och är en del av verksamhetsplanen på alla nivåer i sektorn. Sektorn har också rutiner och checklistor för att upptäcka och förebygga ViNR. Målet är att våld i nära relationer skall upptäckas så tidigt som möjligt för att brukare och invånare ska få det stöd de behöver för att leva i relationer utan inslag av våld.

Förvaltningen anser att det inom nämndens verksamheter finns god kunskap för att upptäcka, utreda och ge stöd och insatser vid förekomst av våld i nära relation. Förvaltningen arbetar fortlöpande med att förbättra kunskapen inom området och med att omsätta kunskapen i det dagliga arbetet.

Kartläggning av arbetet i stadsdelarna samt Stadsrevisionens granskning

Social resursförvaltning (SRF) kartlägger just nu hur arbetet med personer som utsatts för våld i nära relationer ser ut i samtliga stadsdelar, bland annat har en enkät och en workshop genomförts. Kartläggningen beräknas vara klar i maj 2020. Kartläggningen beskriver hur stadsdelarna organiserat sitt arbete med våld i nära relationer, vilka rutiner stadsdelarna har, hur kompetensutvecklingen ser ut i stadsdelarna, antal aktualiseringar och ärenden stadsdelarna hanterar, hur stadsdelarna använder de gemensamma resurser som finns att tillgå för våldsutsatta avseende stöd och skydd, vilka metoder stadsdelarna använder för att identifiera och utreda våldsutsatta. SRF ska också komma med förslag på åtgärder för att komma till rätta med de brister som framkom i en revisionsgranskning 2018/2019.

Stadsdelsförvaltningen förutsätter att kartläggningen och revisionsgranskningen tillvaratas i det fortsatta arbetet med våld i nära relationer inom befintlig verksamhet i stadsdelarna och i staden, och att detta arbete kan anses motsvara flera av intentionerna i motionen om en haverikommission.

Juridisk bedömning

Att utreda och förebygga brott när kvinnor avlidit till följd av våld är en uppgift för polisen samt för Socialstyrelsen enligt "Lagen om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall (SFS 2007:606)".

Enligt stadsledningskontoret och stadsjuristen bör inte kommunen inrätta en haverikommission då det inte finns lagstöd för detta. Det är ett särskilt uppdrag som Socialstyrelsen ansvarar för, därför varken ska eller får kommunen syssla med detta i enlighet med kommunallagens (KL) regler om "den kommunala kompetensen". Förutom att det skulle stå i strid med KL så har kommunen inte heller stöd i lag för att kunna inhämta uppgifter från polis eller sjukvård, såsom Socialstyrelsen får med stöd av SFS 2007:606 (det vill säga inhämta viss sekretessbelagd information).

I 2 kapitlet 2 § KL tydliggörs vad kommuner får syssla med om det inte är särskilt reglerat i speciallag. Enligt nämnda lagrum får kommuner och regioner inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om. Det är utifrån detta som kommunen till exempel inte får bedriva sådan sjukvård som regionen ansvarar för eller bedriva polisverksamhet och utrikespolitik som polisen och staten ansvarar för.

Ännu en svårighet med att införa en kommunal haverikommission är ansvarsfördelningen mellan kommissionen, nämnderna och övriga samhällsaktörer. Om en haverikommission skulle inrättas behöver det även säkerställas att föreslagna åtgärder är sådana att berörda aktörer (socialtjänst, polis och sjukvård) har rådigheter över dessa (lagstöd).

Evidensbaserad bedömning

Det pågår just nu ett forskningsprojekt om det dödliga våldet vid Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer (VKV). Följande synpunkter på behovet av en haverikommission på kommunal nivå har inhämtats via Social resursförvaltning från en forskare vid detta projekt: "Det tror jag skulle vara utmärkt och ett sådant system finns i Storbritannien, där varje fall går noggrant igenom efteråt med de professionella som varit direkt involverade, som försöker dra slutsatser för framtiden. Men än mer ser jag behov av ett kommunalt dödsfallskristeam, som kan rycka in och hantera de omedelbara konsekvenserna av ett mord eller dråp av en partner: Några som tar ansvar för samordning kring insatser för barnen, information till de anhöriga, har kunskap om hur man kan förebygga att förövaren dyker upp på begravningen och så vidare."

Förvaltningen bedömer att en jämförelse med Storbritannien är svår att göra eftersom där råder andra lagar och arbetssätt, men rekommendationen om att hantera de omedelbara konsekvenserna vid ett dödsfall bedöms vara värdefulla att tillvarata i kommunens verksamhet.

Förvaltningens sammanfattande bedömning

Våld i nära relationer är ett mycket stort och komplext ämne och kunskapsområde. Förvaltningen anser att mäns våld mot kvinnor behöver förebyggas, att arbetet inom området ständigt behöver utvecklas och att den utsatta gruppen alltid behöver

uppmärksammas. Förvaltningen har i detta tjänsteutlåtande undersökt om en kommunal haverikommission är en ändamålsenlig (laglig, effektiv) insats avseende att utreda vad som föregått våldsbrott i nära relationer och att identifiera lämpliga insatser för att förebygga sådant våld.

Utifrån förvaltningens sammanlagda bedömning av befintligt arbete i kommunen, andra samhällsaktörers arbete, befintlig samverkan inom området, samt utifrån de juridiska rekommendationerna, så föreslår stadsdelsförvaltningen att stadsdelsnämnden avstyrker motionen om att inrätta en haverikommission för att utreda dödligt och grovt våld mot kvinnor. Förvaltningen avstyrker motionen till förmån för det fortsatta befintliga arbetet och samverkan, samt understryker vikten av att tillvarata andra samhällsaktörers och kommuners utredningar, kartläggningar, analyser och rekommendationer i arbetet mot våld i nära relationer. Detta kan anses ersätta behovet av att inrätta en kommunal haverikommission.

För kännedom så har en liknande motion inkommit till Kommunfullmäktige i Stockholm, som avslogs med hänvisning till befintligt arbete, samverkansplattformar och berörda aktörers olika rådigheter (lagstöd).

Samråd

Pensionärsrådet den 18 mars 2020

Rådet för barn- och ungdomsfrågor den 24 maj 2020

Samråd med lokala rådet för funktionshinderfrågor har inte varit möjlig då rådet inte har fastställt några mötesdatum för 2020.

Samverkan

Information i Förvaltningens samverkansgrupp den 11 mars 2020.

Stadsdelsförvaltning Östra Göteborg

Gitte Caous
Stadsdelsdirektör

Ing-Marie Larsson
Sektorschef IFO-FH

Tomas Dunér
Tf sektorschef
Samhälle och Kultur

Bilaga

Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor, daterad den 25 november 2019

Utdrag ur Protokoll (nr 4)

Sammanträdesdatum: 2020-03-24

Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor.

§ 89, N138-0642/19

En motion har inkommit från Kommunstyrelsen gällande inrättandet av en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor. Motionen betonar vikten av att samhället tar ett helhetsansvar för att utreda vad som har fallerat när en kvinna utsätts för grovt våld eller dör av våld i nära relation. Svar på motionen ska vara Kommunstyrelsen tillhanda senast den 26 mars 2020.

Beslut

1. Stadsdelsnämnden avslår motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs Stad.
2. Stadsdelsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Handlingar

Stadsdelsförvaltningen har den 13 januari 2020 upprättat ett tjänsteutlåtande med en till-hörande bilaga. Stadsdelsförvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden tillstyrker motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs Stad, översänder stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Kommunstyrelsen och förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Yrkanden

Ordförande Rickard Eriksson (M) yrkar med instämmande av Håkan Lösnitz (SD) avslag på motion från FI att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor.

Karin Johansson (V) yrkar med instämmande av andre vice ordförande Andreas Hernbo (MP) bifall till stadsdelsförvaltningens förslag att tillstyrka motionen från FI.

Propositionsordning

Ordförande Rickard Eriksson (M) ställer proposition på det egna yrkandet och Karin Johanssons (V) yrkande, och finner att det egna yrkandet vinner bifall.

Votering begärs.

Stadsdelsnämnden godkänner följande voteringsordning:

Ja-röst för Karin Johanssons (V) yrkande att bifalla stadsdelsförvaltningens förslag att tillstyrka motion från FI att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor.

Forts. § 89

Nej-röst för ordförande Rickard Erikssons (M) yrkande att avslå motionen från FI.

Omröstning

Andre vice ordförande Andreas Hernbo (MP), Gladys Velarde (S), Karin Johansson (V), Abdullahi Mohamed (MP) och Patrik Helgeson (V) röstar ja.

Förste vice ordförande Birgitta Ling Fransson (L), Anders Torwald (D), Oskar Holm (M), Hans Sturk (D), Håkan Lösnitz (SD) och ordförande Rickard Eriksson (M) röstar nej.

Med 5 ja-röster för Karin Johanssons (V) yrkande och 6 nej-röster för ordförande Rickard Erikssons (M) yrkande, avslår stadsdelsnämnden motion från FI att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor.

Justering

Den 24 mars 2020.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen.

Vid protokollet

Sekreterare

Viktor Jakobsson Rikenberg

Ordförande

Rickard Eriksson (M)

Justerande

Andreas Hernbo (MP)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-01-13

Diarienummer N138-0642/19

Handläggare

Anette Moberg, Monica Sörensson

Telefon: 031-365 00 00

E-post: anette.moberg@vastrahisingen.goteborg.se

Svar på motion av Stina Svensson (V) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haveri-kommission kring mäns våld mot kvinnor

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden tillstyrker motion av Stina Svensson (V) och Teysir Subhi (FI) om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs Stad.
2. Stadsdelsnämnden översänder stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Kommunstyrelsen.
3. Stadsdelsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

En motion inkom till Kommunfullmäktige den 20191125 om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor, skriven av FI. Kommunfullmäktige föreslås besluta att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt våld och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs stad.

Motionen betonar vikten av att samhället tar ett helhetsansvar för att utreda vad som fallerat när en kvinna dör av våld i nära relation, eller utsätts för grovt våld. Motionen föreslår att använda samma arbetssätt som i "*Amandakommissionen*". I Amandakommissionen identifieras rutiner som brister kring stadens arbete kring hedersrelaterat våld och förtryck.

Förvaltningen har 20191212 fått ett ärende om att yttra sig om motionen. Sektor IFO-FH i stadsdelsförvaltningen Västra Hisingen har analyserat och yttrat sig om motionen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Att dra lärdomar utifrån en haverikommission för att förbättra och utveckla insatser för att stödja kvinnor i parrelationer där det förekommer våld och att stödja män att inte utöva våld mot kvinnor är ekonomiskt gynnat för samhället och för individen. Om våld i nära relationer minskar så krävs mindre resurser i form av handläggning, samtalsstöd, behandling och skyddat boende från socialtjänstens sida. Även mindre kostnader för insatser för barn som bevittnat våld i behov av insatser från socialtjänsten.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Utifrån rätten till ett liv fritt från våld är detta en viktig fråga. Det gäller både ur ett jämställdhets-, funktionsnedsättnings- och barnperspektiv.

Som kvinna ska du ha rätt att kunna leva utan att utsättas för brott i hemmet. Vid allvarliga hot är det oftast kvinnan och barnet (om det finns i familjen) som får flytta till ett skyddat boende. Detta påverkar både kvinnor och barn då de inte kan leva ett normalt liv och relationer med tidigare nätverk går förlorad. Kvinnorna kanske inte kan fortsätta att arbeta och förlorar på så vis sin inkomst. De utsatta kvinnorna kan också bli traumatiserade och behöver samtalsstöd. I de värsta fallen leder våldet till dödligt utfall.

Barnen får oftast en avbruten skolgång när de flyttar med mamman till ett skyddat boende. Forskningen har visat att fullgod skolgång är den bästa skyddsfaktorn för barnen att inte få problem senare i livet (Vinnerljung 2015). Att bevittna våld är traumatiserande för barn och detta kan leda till psykisk ohälsa. Om mamman avlider på grund av våld i nära relationer förlorar barnen sin mamma och om pappan bedöms olämplig placeras barnet.

När det gäller personer med funktionsnedsättning är de extra utsatta för ViNR då de är en utsatt grupp i samhället utifrån sin funktionsnedsättning och behöver extra stöd. Här behövs mer kunskap om insatser riktade till personer med funktionsnedsättning.

Samverkan

Information på FSG.

Bilagor

1. Motion av FI om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

Ärendet

En motion inkom till Kommunfullmäktige den 20191125 om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor. Förvaltningen har 20191212 fått ett ärende om att yttra sig kring motionen som skrivits av FI. Yttrandet ska ta ställning till om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt våld och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs stad.

Sektor IFO-FH i stadsdelsförvaltningen Västra Hisingen har analyserat och yttrat sig om motionen.

Beskrivning av ärendet

Bakgrunden till motionen är att det skett en ökning av dödligt våld i parrelationer från sju fall under 2017 till 22 fall under 2018. Under 2018 dödades fyra kvinnor av män som de har, eller har haft, en relation till.

Motionen betonar vikten av att samhället tar ett helhetsansvar för att utreda vad som fallerat när en kvinna dör av våld i nära relation, eller utsätts för grovt våld. Genom en haverikommission utvärderas samverkan mellan polis, socialtjänst, sjukvård och andra samhällsinsatser. Vikten av ett helhetsgrepp betonas där också kvinnors tidigare livssituation tas med i utredningen men också utifrån gärningsmannens perspektiv. Detta för att samhället ska agera utifrån lärdomar för att kunna förebygga framtida dödsfall. Förslaget är att använda samma arbetssätt som i "*Amandakommissionen*" som innebär att identifiera rutiner som brister kring stadens arbete kring hedersrelaterat våld och förtryck.

Förvaltningens bedömning

Västra Hisingen ställer sig bakom att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor.

Förvaltningen betonar vikten av att dra lärdomar utifrån en haverikommission för att få bättre insatser för utsatta kvinnor. Särskilt viktigt är att få till en bra samordning bland ansvariga parter och att det är tydligt för den utsatta vem som ska kontaktas för att få stöd och hjälp. Av yttersta vikt är också att få kunskap om gärningsmannen och hur män kan få stöd i att inte utsätta kvinnor för våld i hemmet.

Vidare betonar förvaltningen vikten av öppna insatser i det akuta skedet för att den drabbade inte ska behöva ansöka om bistånd i den aktuella situationen.

Sergio Garay

Monica Sörensson

Stadsdelsdirektör

Sektorchef IFO-FH

Svar på remiss – Motion om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

§ 69, N139-0808/19

Ärendet

En begäran om yttrande har inkommit från stadsledningskontoret avseende en motion av Stina Svensson (Fi) och Teysir Subhi (Fi) om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt våld och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs Stad. Motionen har remitterats till Social resursnämnd samt stadsdelsnämnderna Västra Hisingen, Lundby och Östra Göteborg. Yttrandet ska nämndbehandlas och skickas till stadsledningskontoret senast den 2020-03-23.

Handling

Tjänsteutlåtande i rubricerat ärende daterat 2020-02-17

Beslut

1. Stadsdelsnämnden Lundby avstyrker motionen om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor (SLK dnr 1361/19).
2. Stadsdelsnämnden Lundby översänder tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som eget yttrande i ärendet.

Expedieras

Ärendet expedieras till stadsledningskontoret.

Dag för justering
2020-03-23

Vid protokollet

Sekreterare
Maria Berntsson

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-02-17

Diarienummer N139-0808/19

Handläggare

Victoria Trygg

Telefon: 031-366 7964

E-post: victoria.trygg@lundby.goteborg.se

Svar på remiss – Motion om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

Förslag till beslut

3. Stadsdelsnämnden Lundby avstyrker motionen om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor (SLK dnr 1361/19).
4. Stadsdelsnämnden Lundby översänder tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som eget yttrande i ärendet.

Sammanfattning

En motion av Stina Svensson (Fi) och Teysir Subhi (Fi) har inkommit för yttrande av Lundby stadsdelsnämnd. Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige ska besluta om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt våld och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs Stad. Syftet med en kommunal haverikommission är förebygga våldet och föreslå förbättringar för att stoppa mäns våld mot kvinnor.

Förslaget om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt våld och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs Stad strider mot kommunallagen. Socialstyrelsen har i uppdrag att utreda motsvarande fall av dödligt och grovt våld mot kvinnor. Utifrån detta föreslår förvaltningen att Lundby stadsdelsnämnd avstyrker motionen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Utifrån ett samhällsperspektiv innebär konsekvenserna av våld i nära relationer stora kostnader på både lång och kort sikt.

I detta ärende bedömer Lundby stadsdelsförvaltning att stadsdelens ekonomi skulle påverkas i ringa omfattning. För Göteborg Stad som helhet kan förvaltningen inte uttala sig. För en mer detaljerad beräkning av ekonomiska konsekvenser krävs ett övergripande kartläggningsarbete.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Varje fall av dödligt våld och grovt våld mot kvinnor är ett stort misslyckande för samhället och Göteborgs Stad har övergripande mål om att våld i nära relation ska upphöra. Det är viktigt att arbetet mot våld i nära relationer genomförs oavsett kön, religion, sexuell läggning, funktionshinder, könsöverskridande identitet eller uttryck, ålder eller etnisk tillhörighet. För att förhindra mäns våld mot kvinnor är ett aktivt förebyggande arbete som också inkluderar ett arbete med maskulinitetsnormen och ett arbete med våldsutövarna en viktig strategi. Barnperspektivet har beaktats och det är en viktig del att varje barn har rätt att leva ett liv fritt från våld.

Samverkan

Information har skett i förvaltningsgemensam samverkansgrupp den 2020-03-12

Expedieras

Ärendet expedieras till SLK

Bilagor

1. Motion av Stina Svensson (Fi) och Teysir Subhi (Fi) om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt våld och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs Stad.

Ärendet

En begäran om yttrande har inkommit från stadsledningskontoret avseende en motion av Stina Svensson (Fi) och Teysir Subhi (Fi) om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt våld och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs Stad. Motionen har remitterats till Social resursnämnd samt stadsdelsnämnderna Västra Hisingen, Lundby och Östra Göteborg. Yttrandet ska nämndbehandlas och skickas till stadsledningskontoret senast den 2020-03-23.

Beskrivning av ärendet

En motion av Stina Svensson (Fi) och Teysir Subhi (Fi) har inkommit för yttrande av Lundby stadsdelsnämnd. Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige ska besluta om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt våld och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs Stad. Motionärerna anser att en haverikommission behövs för att se hur samverkan mellan polis, socialtjänst, sjukvård och andra samhällsinsatser fungerar och vilka insatser som behövs för kvinnor som är utsatta för hot, våld och trakasserier. Motionärerna ser ett behov av att Göteborgs Stad tar initiativ till en haverikommission och bjuder in andra aktörer att delta.

Förvaltningens bedömning

En haverikommission är ett särskilt uppdrag som är tydligt definierat och som Socialstyrelsen ansvarar för. Därför varken ska eller får en kommun syssla med detta i enlighet med kommunallagens regler om den kommunala kompetensen. I 2 kap. 2 § kommunallagen tydliggörs vad kommuner får syssla med om det inte är särskilt reglerat i speciallag. Enligt nämnda lagrum får kommuner och regioner inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om.

Amandakommissionen är en tillfällig insats till skillnad från Socialstyrelsens uppdrag som är tills vidare. Insatsen är inte specifikt inriktad på dödligt våld och grovt våld.

Att utreda och förebygga brott när kvinnor avlidit till följd av våld, är en uppgift för polisen samt för socialstyrelsen enligt lagstiftning SFS 2007:606. Förutom att det skulle stå i strid med kompetensreglerna i kommunallagen så finns det inget stöd i lagen för att kunna inhämta uppgifter från polis eller sjukvård som socialstyrelsen fått med stöd av SFS 2007:606. En kommunal haverikommission strider mot kommunallagen.

Socialstyrelsens arbete utifrån SFS 2007:606 har bedrivits sedan 2008 på nationell nivå och syftar till att belysa systembrister inom våld i nära relation. Arbetet innebär att Socialstyrelsen genomfört så kallade dödsfallsutredningar då ett barn har avlidit med anledning av brott eller då en vuxen person har avlidit med anledning av ett brott av en närstående eller tidigare närstående person. Syftet med utredningsverksamheten är att ge underlag till förslag på åtgärder som förebygger att barn far illa eller att kvinnor och män utsätts för våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående personer. Från och med 1 januari 2019 har socialstyrelsens uppdrag utökats till att omfatta fler fall än där barn eller vuxna avlidit. Utökningen omfattar barn som utsatts för grov misshandel eller synnerligen grov misshandel samt vuxna som utsatts för försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp av närstående eller tidigare

närstående person. Resultaten från dödsfallsutredningarna sammanställs i en rapport som utges vartannat år. I rapporten om dödsfallsutredningar 2016–2017 ingick 21 dödsfall som rör vuxna. Av dessa var 19 offer kvinnor.

Lundby stadsdelsnämnd är skyldig att anmäla allvarliga missförhållanden och risker för allvarliga missförhållanden till inspektionen för vård och omsorg, IVO. Lex Sarah-bestämmelserna omfattar personal inom socialtjänsten och inom stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Syftet med bestämmelserna är att verksamheten ska utvecklas och missförhållanden rättas till.

Utifrån förslaget om att inrätta en haverikommission för att utreda varje fall av dödligt våld och grovt våld mot kvinnor i Göteborgs Stad strider mot kommunallagen och att uppdraget genomförs på nationell nivå av Socialstyrelsen föreslår förvaltningen att Lundby stadsdelsnämnd avstyrker motionen.

Stadsdelsförvaltning Lundby

Kristina Lindfors
Stadsdelsdirektör

Märta Lycken
Stabschef

§ 75 Svar på remiss - motion om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor - omedelbar justering

0589/19

Social resursförvaltning har 2020-01-22 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Beslut

Social resursnämnd avstyrker motion om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor.

Social resursnämnd beslutar att översända tjänsteutlåtandet som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.

Social resursnämnd förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Protokollsanteckningar

Sara Carlsson Hägglund (V) inkommer med ett skriftligt yttrande från (V), (FI) och (S). Se bilaga 2 till protokollet.

Denise Cresso Nydén (FI) inkommer med ett skriftligt yttrande. Se bilaga 3 till protokollet.

Dag för justering

2020-03-18

Vid protokollet

Sekreterare

Lovisa Varenius

Ordförande

Nina Miskovsky

Justerande

Sara Carlsson Hägglund

Yttrande
Datum 2020-03-18

(Vänsterpartiet, Socialdemokraterna,
Feministiskt initiativ)
Ärende nr 14

Yttrande angående – Svar på remiss – motion om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

Yttrandet

Vi ser också mäns våld mot kvinnor som ett stort samhällsproblem där det krävs kraftfulla insatser för att komma till rätta med problemet.

Vi har i Social resursnämnd tidigare lagt ett yrkande (Diariennr. 0174/19) där förvaltningen fått i uppdrag att genomföra en kartläggning av hur arbetet med personer som utsatts för våld i nära relationer ser ut i samtliga stadsdelar samt komma med förslag på vilka åtgärder som behövs för att komma till rätta med de brister som framkom i revisionsgranskningen och redovisas i uppföljningsrapporten från mars 2019. Kartläggningen kommer att presenteras under 2020 och vi kommer efter det att återkomma med konkreta förslag på insatser som staden behöver vidta för att stärka arbetet mot våld i nära relation.

2020-03-18

Social resursnämnd, Denise Cresso (Fi)

Protokollsanteckning

Feministiskt initiativ beklagar att förvaltningen avslår vår motion på formella grunder, istället för att genom att tillvarata motionens intentioner ser vad som faktiskt är möjligt. Vi ser dock ett värde i den gedigna genomlysningen som finns i tjänsteutlåtandet, och ser flera vägar framåt där politiska initiativ från oss och andra kan tillgodose behovet av utökade utredningar av bristerna i det offentliga praktiska arbetet kring mäns våld mot kvinnor.

Feministiskt initiativ förstår att den kommunala kompetensen är begränsad kring utredningar av dödligt våld. Vår motion i detta ärende använder ordet 'haverikommission', men är medvetet skriven för att lyfta fram syftet att inventera det samlade arbetet och framåtlutande föreslå förbättringar i stadens arbete, och för andra aktörer att ta till sig förbättringsmöjligheter

Motionen är inte inriktad på att en "haverikommission" ska utreda personärenden eller ta över Socialstyrelsens arbete. Inte heller säger den att Göteborgs stad ska inhämta uppgifter från andra parter, utan vi ser istället att Gbg stad ska agera som sammankallande och att olika delar av det offentliga själva råder över sin del.

Från motionen:

Feministiskt initiativ vill att Göteborg stad tar initiativ till en haverikommission med uppdrag att utreda vad som föregått dödligt våld och grovt våld mot kvinnor. Syftet är att förebygga våldet, och föreslå förbättringar för att stoppa mäns våld mot kvinnor. En haverikommission behövs för att se hur samverkan mellan polis, socialtjänst, sjukvård och andra samhällsinsatser fungerar och vilka insatser som behövs för kvinnor som är utsatta för hot, våld och trakasserier. Då frågan ligger närmast kommunal kompetens då det rör både sociala frågor, folkhälsa och befolkningsansvar så är det lämpligt att just Göteborg stad tar initiativ till en sådan haverikommission, och bjuder in andra aktörer att delta.

Jag vill föra till protokollet att om jag haft möjlighet att yrka hade jag yrkat på nämnden skall bifalla motionen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-01-22

Diarienummer 0589/19

Handläggare

Katarina Idegård

Telefon: 031-367 91 36

E-post: katarina.idegard@socialresurs.goteborg.se

Svar på remiss – motion om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor

Förslag till beslut

Social resursnämnd avstyrker motion om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor.

Social resursnämnd beslutar att översända tjänsteutlåtandet som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.

Social resursnämnd förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Social resursnämnd ombeds av Stadsledningskontoret att yttra sig om en motion från FI om att inrätta en haverikommission vid mäns våld mot kvinnor. Kommissionens uppdrag föreslås vara att utreda vad som föregått varje fall av dödligt våld eller grovt våld mot kvinnor i Göteborg i syfte att kunna förebygga våldet och föreslå förbättringsåtgärder. Socialstyrelsen har enligt lag (SFS 2007:606) regeringens uppdrag att regelbundet utreda vissa fall då ett barn eller en vuxen har skadats eller avlidit, med anledning av ett brott som begåtts av en närstående och där det har funnits ett skyddsbehov. En lokal haverikommission gällande mäns våld mot kvinnor skulle stå i strid med kompetensreglerna i kommunallagen. Enligt nämnda lagrum får kommuner och regioner inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om. Det finns inte heller något stöd i lagen för staden att kunna inhämta nödvändiga uppgifter från polis eller sjukvård.

Utifrån gällande lagstiftning, de system för granskningar som redan finns idag, de granskningar av stadens arbete som redan gjorts eller som pågår, samt pågående forskning är förvaltningens bedömning att förslag om att inrätta en haverikommission om mäns våld mot kvinnor bör avstyrkas.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Social resursförvaltning har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Mäns våld mot kvinnor är ett brott mot FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (1948), där det framgår att var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet. Av FN:s deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor (1993) framgår: Mäns våld mot kvinnor är varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet (Artikel 1). Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (även kallad Istanbulkonventionen), fördömer alla former av våld mot kvinnor och beskriver det som ett uttryck för historiskt ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män.

Den svenska jämställdhetspolitiken syftar till att förändra de strukturella och ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män som innebär att kvinnor som grupp är underordnade män som grupp i samhället. Att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv är det övergripande jämställdhetspolitiska målet sedan 2006. Regeringen har tagit fram en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Strategin gäller sedan 1 januari 2017. Mäns våld mot kvinnor är också ett folkhälsoproblem som för den drabbade individen kan få negativa konsekvenser på många områden i livet.

Ungefär tio procent av alla barn i Sverige har upplevt våld i hemmet någon gång. Fem procent har gjort det ofta. Studier har visat att barn ofta är närvarande och medvetna om det våld som förekommer inom familjen. Barn som lever i familjer där det förekommer våld löper också stor risk att själva bli direkt utsatta för våld. Enligt vissa forskare kan det vara psykiskt mer skadligt för ett barn att uppleva våld i familjen än att själv utsättas för våld. Studier har visat att barn som upplever våld oftare än barn som utsätts för andra former av trauma utvecklar posttraumatiskt stressyndrom. Barn upplever och bearbetar våldet på olika sätt. Hur barn tolkar och hanterar våldet kan bero på ålder, kön och personliga egenskaper. Andra faktorer som kan påverka är i vilken grad de har tillgång till skydd och personer i sin omgivning som de kan anförtro sig åt. Konsekvenser av våld bland de yngre barnen är ofta psykosomatiska symtom som ont i magen, mardrömmar och ätstörningar, men även rastlöshet och överdrivet föräldraberöende. Äldre barn känner ofta skuld för att de inte kunnat förhindra våldssituationerna, får skamkänslor och försöker bevara familjevåldet som en familjehemlighet. Även koncentrationsstörningar och minnessvårigheter, vilket påverkar skolarbetet negativt, kan förekomma.

Mäns våld mot kvinnor som sker i nära relationer innebär en särskild utsatthet, då våldet utövas inom en nära och vad som förväntades vara en förtroendefull relation.

Missbruksproblem, utländsk bakgrund, funktionsnedsättning, att leva med hedersnormer, sexuell läggning som avviker från normen, samt könsöverskridande

identitet eller uttryck är exempel på faktorer som ytterligare ökar utsattheten och sårbarheten hos individen.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2020-03-10.

Bilagor

1. Motion inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor.

Ärendet

Nämnden har att ta ställning till förvaltningens förslag till svar på motion från FI om att inrätta en haverikommission kring mäns våld mot kvinnor. Kommissionens uppdrag föreslås vara att utreda vad som föregått varje fall av dödligt våld eller grovt våld mot kvinnor i Göteborgs Stad, i syfte att kunna förebygga våldet och föreslå förbättringsåtgärder.

Remisstiden går ut 20 mars 2020.

Beskrivning av ärendet

Social resursnämnd ombeds av Stadsledningskontoret att yttra sig om en motion om att inrätta en haverikommission vid mäns våld mot kvinnor. I samband med detta har förvaltningen tagit kontakt med en stadsjurist på Juridiska avdelningen på Stadsledningskontoret, med förfrågan om hur hen utifrån ett juridiskt perspektiv ser på förslaget om att inrätta en haverikommission. Förvaltningen har också varit i kontakt med Arbetsmarknadsdepartementet och Socialstyrelsen gällande det nationella utredningsuppdraget. Vi har också inhämtat information från forskare inom det forskningsprojekt om dödligt våld i nära relationer i Västra Götaland som pågår.

Dödligt våld mot kvinnor

De senaste sammanställningarna från Brottsförebyggande rådet (Brå) visar att i genomsnitt 13 kvinnor har dödats i Sverige av en före detta eller nuvarande partner under perioden 2008 - 2013. Sedan början av 2000-talet har dödligt våld mot kvinnor i nära relationer minskat med närmare 20 procent. Tidigare kartläggningar har visat att antalet fall minskade redan på 1990-talet jämfört med 1970-talet. Tänkbara anledningar till minskningen som Brå tar upp är samhällets olika insatser mot våld i nära relationer, men också ett ökat ekonomiskt oberoende för kvinnor.

Under 2018 dödades dock 22 kvinnor av förövare som de haft en pågående eller avslutad parrelation med. Antalet fall var en ökning jämfört med tidigare år. Brå betonar i en rapport att det inte är ovanligt att antalsmässigt små kategorier uppvisar ganska stora variationer från år till år. I Göteborgsområdet dödades under 2018 fyra kvinnor av en man som de hade eller hade haft en nära relation med.

Lagen om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall (2007:606)

Enligt *Lagen om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall (2007:606)* har Socialstyrelsen regeringens uppdrag att regelbundet utreda vissa fall då ett barn eller en vuxen har skadats eller avlidit, med anledning av ett brott som begåtts av en närstående och där det har funnits ett skyddsbehov. Meningen med utredningsverksamheten är att regeringen ska få underlag till beslut om åtgärder. Målet för dessa åtgärder är att förebygga att barn far illa eller att vuxna utsätts för våld eller andra övergrepp av en närstående eller tidigare närstående person.

I samhällsdebatten har denna utredningsverksamhet emellanåt kallats för haverikommissioner. Detta uttryck är dock något missvisande om man jämför med exempelvis olycksutredningar vid Statens Haverikommission. Utredningar om vissa dödsfall och skador fokuserar inte på enskilda ärenden utan rör flera ärenden samtidigt, samt genomförs med en eftersläpning i tid eftersom eventuella brottsutredningar först måste ha avslutats och domar ha vunnit laga kraft, innan Socialstyrelsens utredning kan påbörjas.

Utredningsverksamheten gällde ursprungligen endast barn genom den så kallade Lex Bobby 2007, därefter även dödligt våld mot vuxna i nära relationer. De slutsatser som Socialstyrelsen kunde dra i utredningarna blev kritiserade för att vara alltför vaga för att utgöra meningsfullt underlag för beslut om nya insatser. Myndigheten menade att detta dessvärre var en följd av lagens och uppdragets utformning. Verksamheten utvärderades 2012 - 2014 och förslag till ändringar lämnades.

Den särskilda lagen (*Lagen om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall (2007:606)*) gör att Socialstyrelsen kan samla in uppgifter och analysera dessa fall. I lagen anges att ett antal olika relevanta myndigheter är skyldiga att på utredningsmyndighetens begäran lämna de uppgifter som behövs för en utredning.

Den rapport som Socialstyrelsen publicerade i januari 2018 gäller dödsfallsutredningar för sex barn och 21 vuxna åren 2016 och 2017. Den genomsnittliga åldern för barnen som dödats var fyra år och det finns inga uppgifter om att barnen hade bevittnat eller varit utsatta för våld före brottet. I vuxenutredningarna som rör 21 dödsfall¹ är 18 av dessa kvinnor som dödats av sin manliga partner eller tidigare partner. Av samtliga brottsoffer hade 17 utsatts för våld av sin partner före gärningen. I majoriteten av fallen hade de haft kontakt med två eller fler samhällsaktörer, varav den senaste kontakten ofta varit kort tid före gärningen begicks.

Sedan 1 januari 2019 har lagen ändrats till att även omfatta grova former av våld (utan dödlig utgång), uppgifter om gärningspersonerna med mera. Förhoppningen är att de nya utredningarna kommer att möjliggöra mer ingående slutsatser om vad regeringen kan göra för att förebygga liknande situationer i framtiden. Nästa rapport beräknas publiceras i januari 2021.

---

¹ 18 fall en kvinna som dödats av sin manliga partner eller tidigare partner. 1 fall en man som dödats av sin kvinnliga tidigare partner. 2 fall en kvinna eller man som dödats av en annan familjemedlem.

Forskning om dödligt våld i nära relationer i Västra Götaland 2000 - 2016

Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer, VKV, bedriver i samarbete med Göteborgs Universitet ett forskningsprojekt om dödligt våld i nära relationer i Västra Götaland under tidsperioden 2000 till 2016. Projektets huvudsyfte är att identifiera riskfaktorer för dödligt våld i nära relationer, såväl mäns våld mot kvinnor som kvinnors våld mot män, för att genom denna kunskap bidra till att sådant våld kan förhindras samt möjliggöra ett förebyggande arbete. Avsikten är också att identifiera eventuella brister i samverkan och rapportering mellan myndigheter och organisationer, såsom hälso- och sjukvård, polis, rättsväsende och socialtjänst. Närståendes erfarenheter och upplevelser av att en nära anhörig bragts om livet ska också undersökas, liksom förövares och närstående till förövares uppfattning och förståelse av det inträffade. Hur många fall av dödligt våld i nära relationer som förekommit i Västra Götaland under tidsperioden 2000 - 2016 ska också kartläggas. Forskningsprojektet beräknas avslutas i slutet av 2022.

Stadsrevisionens granskning

I slutet på 2018 gav Stadsrevisionen ut en rapport där de granskat Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer. Granskningen omfattade stadsdelsnämnderna Angered och Lundby samt Social resursnämnd. Syftet med granskningen var att undersöka om arbetet med våldsutsatta vuxna och barn bedrivs ändamålsenligt, det vill säga enligt gällande lagar och riktlinjer. Genom intervjuer, ärendegranskning och dokumentgranskning fokuserade de på nämndernas styrning och uppföljning, utredningar och beviljade insatser till vuxna som utsatts för våld i nära relationer samt utredningar och insatser till barn som kan ha utsatts för våld i nära relationer eller bevittnat detsamma. Bedömningen gjordes att nämnderna fullt ut inte arbetar i enlighet med de regelverk som finns. Bland annat saknades uppföljning av arbetet samt egenkontroll av myndighetsutövningen för att upptäcka eventuella brister.

Amandakommissionen

Under 2018 fattade kommunstyrelsen beslut om att en kommission – Amandakommissionen - skulle tillsättas i syfte att identifiera eventuella brister i rutiner kring stadens arbete med hedersrelaterat våld och förtryck. Namnet "Amandakommission" har sin bakgrund i ett fall där en flicka, kallad Amanda i media, giftes bort vid unga år och sedan tio år senare förlorade vårdnaden om sina barn till den man hon tvingats gifta sig med. Kommissionens arbete baseras på en ärendegenomgång samt intervjuer med yrkesverksamma inom socialtjänst, skola och strategiska funktioner. Granskningen gäller alla olika typer av hedersrelaterade ärenden och hämtas ur socialtjänstens system för ärendehantering; Treserva. För detta krävs att ärenden avidentifieras av socialtjänstens personal och att sekretessbelagda uppgifter tillåts delas med kommissionens representanter i den mån det är nödvändigt för utredningen. Särskilda avtal med stark sekretess har skrivits och ärendena får endast diskuteras mellan fyra ögon och på telefon. Slutrapport väntas under våren.

Skyldigheten att rapportera och utreda missförhållanden inom socialtjänsten och inom verksamheter enligt LSS

Enligt Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS) har socialtjänsten och verksamheter enligt LSS till vissa funktionshindrade, en skyldighet

att rapportera och utreda samt avhjälpa och undanröja missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden i verksamheterna. Anmälan om missförhållanden görs till IVO – Inspektionen för vård och omsorg. I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Lex Sarah (SOSFS 2011:5) finns kompletterande bestämmelser och råd.

Skyldigheten att utreda vårdskada

Av 3 kap. 3 § första stycket Patientsäkerhetslagen (2010:659) framgår att vårdgivaren ska utreda händelser i verksamheten som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete (HSLF-FS) kan en sådan händelse bland annat vara en eller flera vidtagna åtgärder eller underlåtenhet att vidta en eller flera åtgärder. Utredningens omfattning ska anpassas efter händelsens karaktär. Allvarliga vårdskador ska anmälas till IVO, vilket kallas en lex Maria-anmälan.

Förvaltningens bedömning

Att kvinnor mördas av en person de har eller har haft en nära relation med är ett samhälleligt misslyckande. Att utreda dessa ärenden noggrant och att synliggöra brister i arbetet är av största vikt, för att förhindra att något liknande sker igen. Att genomföra utredningar av dödsfall eller grova former av våld i nära relationer är enligt *Lag om utredningar för att förebygga vissa dödsfall och skador* (2007:606) ett särskilt och tydligt definierat uppdrag som Socialstyrelsen fått av regeringen. Därav varken ska eller får kommunen göra detta i enlighet med kommunallagens regler om "den kommunala kompetensen". I 2 kap. 2 § KL tydliggörs vad kommuner får göra om det inte är särskilt reglerat i speciallag. Enligt nämnda lagrum får kommuner och regioner inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om. Det finns inte heller anledning att tro att situationen i Göteborgs kommun skulle avvika särskilt mycket från landet i stort.

Förutom att en lokal haverikommission gällande mäns våld mot kvinnor skulle stå i strid med kompetensreglerna i kommunallagen, så har vi inte heller något stöd i lagen för att kunna inhämta nödvändiga uppgifter från polis eller sjukvård. Socialstyrelsen har stöd för att göra detta i den särskilt framtagna lagen (SFS 2007:606). I den är det reglerat att ett antal olika relevanta myndigheter är skyldiga att på utredningsmyndighetens begäran lämna de uppgifter som behövs för en utredning. En kommunal haverikommission skulle inte heller omfatta särskilt många ärenden och det finns en risk att individerna som ärendena gäller röjs.

Utöver dödsfallsutredningar på nationell nivå finns system för att synliggöra och avhjälpa missförhållanden. Enligt Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) har socialtjänsten och verksamheter enligt LSS, en skyldighet att rapportera och utreda samt avhjälpa och undanröja missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden i verksamheterna. Vårdgivare ska utreda händelser i verksamheten som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada. Allvarliga missförhållanden anmäls till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

I motionen hänvisas till den Amandakommission som tillsatts i staden gällande hedersrelaterade ärenden och att den modellen även skulle kunna fungera som mall för det vidare perspektivet mäns våld mot kvinnor. Amandakommissionen är dock en tillfällig granskning, vilket inte framstår som fallet med den haverikommission som föreslås i motionen. Den är inte heller specifikt inriktad på det dödliga och grova våldet vilket förslaget enligt motionen är. Amandakommissionens uppdrag skiljer sig således avsevärt från den kommission som motionen föreslår att inrätta och kan inte användas som mall för det här uppdraget. Amandakommissionens granskning kan sägas komplettera den granskning som Stadsrevisionen nyligen gjort av ärenden gällande våld i nära relationer.

Stadsrevisionens granskning och Amandakommissionens pågående granskning av stadens arbete på området, ger värdefull information om hur arbetet kan förbättras för att förhindra framtida våldsutsatthet. Det forskningsprojekt om det dödliga våldet i nära relationer i Västra Götaland som pågår och väntas avslutas 2022, kommer att öka vår kunskap ytterligare.

Utifrån gällande lagstiftning, de system för granskningar som redan finns idag, de granskningar av stadens arbete som redan gjorts eller som pågår, samt pågående forskning är förvaltningens bedömning att förslag om att inrätta en haverikommission om mäns våld mot kvinnor bör avslås.

Social resursförvaltning

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör